

ΔΙΟΡΘΩΜΕΝΗ

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για την πρόταση νόμου «Ο περί Υιοθεσίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 2020»

Παρόντες:

Αντρέας Φακοντής, πρόεδρος

Πανίκος Λεωνίδου

Ευανθία Σάββα

Γιώργος Περδίκης

Μαριέλλα Αριστείδου

Λίνος Παπαγιάννης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων μελέτησε την πιο πάνω πρόταση νόμου, η οποία κατατέθηκε από τον κ. Πανίκο Λεωνίδου, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λεμεσού, σε πέντε συνεδρίες της, που πραγματοποιήθηκαν στις 2 Ιουνίου, 27 Οκτωβρίου, 3, 17 και 24 Νοεμβρίου 2020. Στις συνεδρίες της επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και εκπρόσωποι των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Η Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, η Κυπριακή Συνομοσπονδία Οργανώσεων Αναπήρων (ΚΥΣΟΑ) και η Παγκύπρια Ομοσπονδία Συνδέσμων Γονέων Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες, παρ' όλο που κλήθηκαν, δεν εκπροσωπήθηκαν στις συνεδρίες της επιτροπής.

Σημειώνεται ότι στο στάδιο της συζήτησης της πρότασης νόμου παρευρέθηκαν και τα μέλη της επιτροπής κ. Σκεύη Κούτρα Κουκουμά, Μάριος Μαυρίδης και Χαράλαμπος Πιπτοκοπίτης.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται, όπως αρχικά είχε κατατεθεί στη Βουλή, είναι η τροποποίηση του περί Υιοθεσίας Νόμου, ώστε τα παιδιά με ειδικές ανάγκες που βρίσκονται υπό τη φροντίδα του κράτους ή τελούν σε καθεστώς αναδοχής να συνεχίσουν να βρίσκονται υπό τη φροντίδα των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και μετά το δέκατο όγδοο (18^ο) έτος της ηλικίας τους ή να υιοθετούνται από τους ανάδοχους γονείς τους,

εφόσον αυτοί το επιθυμούν, με τη συναίνεση της διευθύντριας των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων και χωρίς τη συγκατάθεση των βιολογικών τους γονιών, εφόσον συντρέχουν εύλογοι λόγοι.

Ειδικότερα, η πρόταση νόμου, όπως αυτή αρχικά είχε κατατεθεί στη Βουλή, προέβλεπε κυρίως τα ακόλουθα:

1. Την αντικατάσταση της φράσης «Τμήμα Ευημερίας», όπου αυτή απαντά στο κείμενο του βασικού νόμου, με τις λέξεις «Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας».
2. Την τροποποίηση του όρου «υιοθετούμενος», ώστε αυτός να περιλαμβάνει και πρόσωπα άνω των δεκαοκτώ (18) ετών με νοητική στέρηση ή/και ανήμπορα να ασκήσουν την κρίση τους ή/και τα οποία στερούνται δικαιοπρακτικής ικανότητας που βρίσκονταν υπό τη νομική φροντίδα του διευθυντή Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, πριν συμπληρώσουν το δέκατο όγδοο (18^ο) έτος της ηλικίας τους.
3. Την προσθήκη του όρου «ανάδοχος γονέας» και του ορισμού του.
4. Την προσθήκη του ανάδοχου γονέα στα πρόσωπα τα οποία μπορούν να υποβάλουν αίτηση υιοθεσίας.
5. Την προσθήκη στις απαιτήσεις για έκδοση διατάγματος υιοθεσίας της απαίτησης για συναίνεση του διευθυντή των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας σε περίπτωση που ο αιτητής είναι ανάδοχος γονέας, χωρίς να απαιτείται η συναίνεση των γονέων ή του κηδεμόνα του ανηλίκου, της συναίνεσης του/της συζύγου του αιτητή, εφόσον αυτός είναι έγγαμος/η, και της συναίνεσης του προς υιοθεσία προσώπου, αν το επιτρέπει η ηλικία και η πνευματική του ικανότητα.
6. Τη δυνατότητα έκδοσης διατάγματος υιοθεσίας ύστερα από αίτηση ενός μόνου προσώπου του οποίου ο/η πρώην σύζυγος έχει αποβιώσει ή έχει εγκαταλείψει το/τα ανήλικο/α τέκνο/α του, νοουμένου ότι βρίσκονταν υπό τη φύλαξη και φροντίδα του αιτητή/τριας πριν ή/και κατά την περίοδο υποβολής της αίτησης.

Εισάγοντας την υπό αναφορά πρόταση νόμου, ο εισηγητής της δήλωσε ότι η κατάθεσή της στη Βουλή σκοπεί στην κάλυψη του νομοθετικού κενού που υφίσταται σε σχέση με τη δυνατότητα υιοθεσίας παιδιών άνω των δεκαοχτώ ετών χωρίς δικαιοπρακτική ικανότητα, τα οποία είναι τοποθετημένα σε ανάδοχες οικογένειες.

Η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, η οποία κατέθεσε και σχετικό υπόμνημα, ανέφερε στην επιτροπή ότι, παρότι γίνεται αντιληπτή η ανάγκη προστασίας της κατηγορίας των ατόμων αυτών, ήτοι προσώπων άνω των δεκαοχτώ ετών με νοητική αναπηρία, εντούτοις διαφωνεί με την προωθούμενη ένταξη των ρυθμίσεων αυτών στον περί Υιοθεσίας Νόμο. Η ίδια πρόσθεσε ότι, παρότι ο εκσυγχρονισμός του οικογενειακού δικαίου και συγκεκριμένα του περί Υιοθεσίας Νόμου είναι αναγκαίος, πρέπει να μελετηθούν συναφείς νομοθεσίες, ώστε να αποφευχθούν τυχόν αντιφάσεις, όπως και το φαινόμενο της πολυνομίας.

Η εκπρόσωπος των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ανέφερε ότι οι προτεινόμενες ρυθμίσεις είναι ορθές. Ωστόσο, η εν λόγω εκπρόσωπος κατέθεσε υπόμνημα στο οποίο περιλαμβάνονται εισηγήσεις για τροποποιήσεις της υπό συζήτηση πρότασης νόμου ως προς επί μέρους σημεία αυτής. Τέλος, η ίδια εκπρόσωπος ανέφερε ότι το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων επεξεργάζεται νομοσχέδιο με αντικείμενο τον εκσυγχρονισμό του περί Υιοθεσίας Νόμου, χωρίς όμως ταυτόχρονα να έχει δώσει συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα περάτωσης της προσπάθειας αυτής.

Πέραν των πιο πάνω, στο πλαίσιο της μελέτης της υπό αναφορά πρότασης νόμου κατατέθηκαν από διάφορες πλευρές απόψεις και εισηγήσεις τόσο σε σχέση με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του προτεινόμενου νόμου όσο και σε σχέση με επιμέρους πρόνοιες αυτού. Ειδικότερα, η γραμματεία της επιτροπής εξέφρασε επιφυλάξεις αναφορικά με όρους που χρησιμοποιούνται στην πρόταση νόμου, οι οποίοι χρήζουν εκσυγχρονισμού, προκειμένου να συνάδουν με τη Σύμβαση του Οργανισμού Ηνωμένων

Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες. Περαιτέρω εκφράστηκαν προβληματισμοί κατά πόσο το θέμα της αναδοχής πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο ειδικής νομοθεσίας, καθότι δεν εκτείνεται μόνο σε θέματα υιοθεσίας του τέκνου, αλλά και σε σωρεία άλλων ζητημάτων, τα οποία θα πρέπει να ρυθμιστούν.

Επιπροσθέτως, επιφυλάξεις εκφράστηκαν και από τον Τομέα Νομικών της Βουλής, ο οποίος σημείωσε ότι ενδείκνυται να εξεταστεί η πιθανότητα θέσπισης νέας νομοθεσίας η οποία να καλύπτει τις προτεινόμενες ρυθμίσεις περί αναδοχής και γενικότερα όλα τα συναφή ζητήματα, καθότι με την προτεινόμενη ρύθμιση δημιουργούνται προβλήματα πρακτικής εφαρμογής και ενδεχομένως να παρουσιαστούν στρεβλώσεις. Ο Τομέας Νομικών αναφέρει επίσης ότι ο νομικός θεσμός της υιοθεσίας εξυπακούει τη μόνιμη μεταβίβαση όλων των δικαιωμάτων και ευθυνών, αλλά και της συγγένειας, από τους βιολογικούς γονείς στους θετούς, ενώ ο θεσμός της αναδοχής έχει την έννοια της προσωρινής παροχής φροντίδας με απώτερο στόχο την επιστροφή του ανάδοχου παιδιού στους βιολογικούς του γονείς.

Με βάση τα πιο πάνω, ο εισηγητής της πρότασης νόμου αποφάσισε να προτείνει τροποποιήσεις στο κείμενο της πρότασης νόμου, με τις οποίες ουσιαστικά διευρύνονται σε νομοτεχνικό επίπεδο οι όροι που αντιστοιχούν στον θεσμό της υιοθεσίας, ώστε να καταλαμβάνουν και τις υπό συζήτηση περιπτώσεις αναδοχής.

Ειδικότερα με βάση τις προτεινόμενες τροποποιήσεις:

1. αντικαθίσταται ο ορισμός του όρου «υιοθετούμενος», ώστε αυτός να περιλαμβάνει και πρόσωπο ηλικίας μεγαλύτερης των δεκαοχτώ (18) ετών, όταν πρόκειται περί προσώπου με νοητική αναπηρία του οποίου τη γονική μέριμνα είχε αναλάβει ο Διευθυντής των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας μέχρι και το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του,
2. **προστίθεται ο όρος «ανάδοχο παιδί»** και ο ορισμός του, ώστε να **σημαίνει** παιδί του οποίου τη γονική μέριμνα έχει αναλάβει ο Διευθυντής των Υπηρεσιών

Κοινωνικής Ευημερίας και το οποίο είναι τοποθετημένο σε ανάδοχο γονέα ή οικογένεια και

3. προστίθεται νέα πρόνοια, σύμφωνα με την οποία αίτηση υιοθεσίας δύναται να υποβάλει πρόσωπο το οποίο ήταν για τουλάχιστον δύο χρόνια ανάδοχος γονέας προσώπου με νοητική αναπηρία και του οποίου η γονική μέριμνα είχε ανατεθεί στον Διευθυντή Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας μέχρι και το 18^ο έτος της ηλικίας του, καθώς και από τον/τη σύζυγο φυσικού γονέα ο οποίος έχει αποβιώσει ή έχει εγκαταλείψει τα ανήλικα τέκνα, νοουμένου ότι αυτά βρίσκονται υπό τη φύλαξη και φροντίδα του αιτητή πριν ή/και κατά την περίοδο υποβολής της αίτησης.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, κατέληξε στις ακόλουθες θέσεις:

1. Ο πρόεδρος και τα μέλη της επιτροπής βουλευτές της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις, της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού, του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών και του Εθνικού Λαϊκού Μετώπου επιφυλάχθηκαν να τοποθετηθούν επί της πρότασης νόμου, όπως αυτή έχει αναθεωρηθεί σύμφωνα με τα πιο πάνω, κατά τη συζήτησή της στην ολομέλεια του σώματος.
2. Το μέλος της επιτροπής βουλευτής της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος τάχθηκε υπέρ της ψήφισης της πρότασης νόμου σε νόμο, όπως αυτή έχει αναθεωρηθεί με βάση τα πιο πάνω.

8 Δεκεμβρίου 2020

Αρ. Φακ.: 23.02.061.027-2020

ΚΛΧ/ΧΧ

